

Xaləddin Sofiyev
Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin
kulturologiya üzrə fəlsəfə doktoru, professor
E-mail: sofiyev.xaleddin@mail.ru

QLOBALLAŞMA ŞƏRAİTİNDƏ BEYNƏLXALQ TƏHSİLİN TƏŞKİLİ

**Biz təhsil sahəsində yeniləşmənin tərəfdarıyıq və
dünya təcrübəsindən səmərəli istifadə etməliyik.
Ümummillə lider Heydər Əliyev**

Xülasə: Bu məqalədə qloballaşma şəraitində beynəlxalq təhsilin təşkili qaydaları və ölkəmizdə beynəlxalq təhsilin inkişaf tarixi öz əksini tapmışdır. Cəmiyyətin indiki inkişaf mərhələsinin spesifikliyi ondan ibarətdir ki, bu gün dünya iqtisadiyyatının idarə edilməsi reallığı inkişaf edib, qlobal institutlar yaranıb. Qloballaşma problemlərinin müzakirəsi prosesində bu fenomenin nəzərdən keçirilməsində aparıcı konseptual yanaşmalar formalaşmışdır: birinci yanaşmada qloballaşma Qərb dəyərlərinin imperializmi ilə əlaqələndirilir, ikincidə, qloballaşma modernləşmədən postmodernləşməyə keçid kimi təhlil edilir. Qlobal təhsil integrasiya meyillərinin güclənməsi, ümumi beynəlmilləşmə və qloballaşma prosesləri ilə bağlı elmi-texniki inqilabın indiki dövrünün daha bir məhsuludur.

Açar sözlər: qloballaşma problemləri, beynəlxalq təhsil, təhsilin inkişafı, təhsil müəssisələri, beynəlxalq akkreditasiya, xaricdə təhsil

Cəmiyyətin indiki inkişaf mərhələsinin spesifikliyi ondan ibarətdir ki, bu gün dünya iqtisadiyyatının idarə edilməsi reallığı inkişaf edib, qlobal institutlar yaranıb. Bu arada, dünya ictimaiyyətinin bir hissəsi təkid edir ki, qloballaşma milli kimliyə meydan oxuyur, xalqlar arasında identiklik böhranına səbəb olur, yoxsul ölkələri firavan dünyadan getdikcə artan geriliyə məhkum edir. Qloballaşma problemlərinin müzakirəsi prosesində bu fenomenin nəzərdən keçirilməsində aparıcı konseptual yanaşmalar formalaşmışdır: birinci yanaşmada qloballaşma Qərb dəyərlərinin imperializmi ilə əlaqələndirilir, ikincidə, qloballaşma modernləşmədən postmodernləşməyə keçid kimi təhlil edilir. Ümumiyyətlə, “anti-qlobalist ruhda davranaraq qloballaşmanı dayandırmaq çağırışı ilə çıxış etmək utopizm, anaxronizmdir” [4, s.25].

XX əsrin 90-cı illərindən qloballaşmanın inkişafı təhsil paradigmasının dəyişməsinə ciddi təsir göstərdi: “maarifçilik” nəzəriyyəsi “postmodernizm” nəzəriyyəsi ilə əvəz edildi. Siyasətçilər təhsil sahəsində qərarlar qəbul edərkən fərdiləşmə anlayışlarında əks olunan “insan kapitalı” nəzəriyyəsinin postulatlarından uzaqlaşaraq, əməkdaşlıq postulatlaşdıraraq “qlobal təhlükəsizlik” nəzəriyyəsinə keçirlər. XXI əsrdə beynəlxalq təhsil qloballaşmanın rüporuna çevrilir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Cənab İlham Əliyev müəllim, tələbə və şagirdlərə müraciətində vurğulamışdır: “Mən hələ 2004-cü ildə demişdim ki, biz “qara qızıl”ı insan kapitalına çevirməliyik və bunu əldə etmişik” [2]. Beynəlxalq təhsil bu gün həm xaricdə, həm də öz dövlətinin divarları daxilində, dövlət və qeyri-dövlət təhsil müəssisələrində real vaxt rejimində və onlayn rejimində əldə edilir. Beynəlxalq təhsil demək olar ki, bütün milli təhsil sistemlərinə daxil olmuşdur [10, s.4].

Qloballaşma şəraitində beynəlxalq təhsilin inkişafının əsas mərhələlərinin təhsilin dəyər kimi dərk edilməsindən xəbər verdiyi konseptual olaraq müəyyən edilmişdir. Qloballaşma şəraitində beynəlxalq akkreditasiya və təhsil müəssisəsinin keyfiyyətinin beynəlxalq qiymətləndirilməsi alınan təhsilin keyfiyyətinin meyarına çevrilir. Təhsil böyük sosial əhəmiyyət kəsb edir və tədricən yalnız daxili maraqlar sferasından beynəlxalq səviyyəyə qalxır. Müasir ictimai həyatın inkişafının əsas xüsusiyyətlərindən biri təkcə siyasi və iqtisadi münasibətlərə deyil, həm də sosial sahələrdə,

xüsusən də təhsil sahəsində münasibətlərə təsir edən dövlətlərarası integrasiyadır. Dövlətlərin təhsil sahəsində qarşılıqlı əlaqəsi daha dinamik xarakter alır, belə qarşılıqlı fəaliyyətdə yeni meyillər özünü büruzə verir, əməkdaşlığın yeni formaları və sahələri yaranır. Bu dəyişikliklər müvafiq araşdırmanı, eləcə də əməkdaşlıq zamanı yaranan problemlərin həllini tələb edir. Xüsusilə, vahid Avropa təhsil məkanının qurulması prosesi (Boloniya prosesi) hüquqi, sosial, iqtisadi və mədəni xarakterli ciddi dəyişikliklərə səbəb olur [3, s.3].

Informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının sürətli inkişafı təhsil prosesində və nəticədə təhsil sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın xüsusiyyətlərində dəyişikliklərə səbəb olur. Xüsusilə, təhsil xidmətlərinin beynəlxalq ticarətinin miqyası artır. Yeni hadisələr, məsələn, transmilli təhsil yaranır ki, bu da həllini tələb edən bir sıra hüquqi problemlərlə bağlıdır. Boloniya prosesinin aktları və təhsil sahəsində digər integrasiya prosesləri xüsusi yer tutur.

Bu gün Avropa, ABŞ, Kanada universitetlərində təhsil almaq çox məqsədəuyğun və prestijlidir: gənclər keyfiyyətli bilik üçün hətta Yeni Zelandiya və Maltaya da gedirlər. Və təbii ki, hər kəs Böyük Britaniyada təhsil xidmətlərinin nə qədər yüksək səviyyədə olduğunu bilir. Xaricdə təhsili seçənlər üçün ən aktual məsələlərdən biri qiymətdir. Bu gün xüsusi istedadlı tələbələr üçün qrant ödəyən xüsusi fondlar var, lakin qrant almaq çox çətindir. Amerika universitetlərində pulsuz aspiranturaya daxil olmaq da son dərəcə çətindir. Buna görə də, ümumiyyətlə deyə bilərik ki, xaricdə öz hesabına təhsil almaq həmişə bahadır və istənilən “sərfəli qiymətə” təklifi dələduzluq və ya fırıldaq kimi qiymətləndirmək lazımdır. Xarici tələbələrin sayına görə lider ənənəvi olaraq ABŞ-dir, ilk beşliyə İngiltərə, Almaniya, Fransa, Avstraliya daxildir, bu rəqəm Çin və Yaponiyada artır. YUNESKO-nun məlumatına görə, dünyada beynəlxalq proqramları seçmiş tələbələrin ümumi sayı artıq 97 milyon nəfərə çatıb və 2025-ci ilə qədər ekspertlərin fikrincə, bu, 2,5 dəfədən çox artmalıdır [9, s.240].

Universitet mənzərəsi indi beynəlxalq əməkdaşlıqdan kənarda ağlasığmazdır. Nümunələr arasında Almaniya tərəfdaşlığı modelinə xüsusilə xarakterik olan tədqiqat layihələri və ikimillətli universitetlər daxildir. Əlbəttə, heç kim ali təhsilə diplomatiyanın aləti kimi baxışı ləğv etmir, lakin onun əhəmiyyəti bununla məhdudlaşmır. Sadəcə elm, texnologiya və bilik transferi kimi sahələrə baxın. Bu sahələr bilik, sosial ədalət və innovasiya ilə idarə olunan dünyada getdikcə daha mühüm rol oynayır. Hazırda ali təhsilin brendləşdirməyə, reytinglərə və rəqabətə davamlılığa yönəldiyini nəzərə alsaq, “yumşaq güc” anlayışı çox cəlbedici görünür. Çoxları yumşaq gücə bir növ müasir brendinq kampaniyası kimi baxır, hansı ki, müəyyən bir cəmiyyətin mədəniyyət və mediadan həm xarici ictimaiyyəti, həm də tələbələri müəllimlər və tədqiqatçılarla razı salmaq üçün istifadə edir. Digərləri yumşaq gücə neokolonizasiyanın bir forması kimi baxır və ya yumşaq güc imperializmindən danışır. Bir sözlə, ali təhsilin yumşaq güc aləti kimi rolu və istifadəsi müxtəlif yollarla şərh olunur. Və məqsədin nə olmasının fərqi yoxdur – siyasi və iqtisadi üstünlüklər və ya yaxşı ad. Motivasiya əsasdır: yumşaq güc cəlbedicilik hesabına öz maraqlarını və üstünlüyünü təşviq etməkdir.

Ali təhsildə yumşaq gücə ən çox istinad edilən nümunələr Fulbrayt Təqaüd Proqramı, British Council-in fəaliyyəti, Alman Akademik Mübadilə Xidmətinin (DAAD) təşəbbüsləri və Avropa İttifaqının Erasmus proqramıdır. Bunlar müxtəlif ölkələr arasında qarşılıqlı anlaşıma işinə böyük töhfə verən yaxşı imicli tanınmış və nüfuzlu proqramlardır. Bəs onların əsas funksiyası tələbələr, dosentlər, mədəniyyət xadimləri, alimlər, tədqiqatçılar və ekspertlər səviyyəsində mübadilələri dəstəkləməkdirsə, niyə biz onları “yumşaq elektrik alətləri” adlandırırıq? Bəli, əlbəttə ki, ölkələrin maraqlarını nəzərdən qaçıрмаq olmaz, amma əslində söhbət bütün tərəflər üçün qarşılıqlı maraqlardan və faydalardan gedir. Beynəlxalq akademik təhsil isə, ilk növbədə, qaliblərin və məğlubların olduğu rəqabət baxımından görünür. Əsas diqqət mübadilə və tərəfdaşlığa verilir. Bundan əlavə, müxtəlif ölkələrin, ali təhsil sistemlərinin, tədqiqat müəssisələrinin güclü tərəfləri bütün iştirakçı tərəflər üçün həll yolları və faydalar tapmaq üçün istifadə olunur. Bundan əlavə, müxtəlif tərəfdaşlar üçün fərqli görünə biləcəyi nəzərə alınır.

Hər kəsin vahid şəbəkəyə daxil olduğu və bir-birindən çox asılı olduğu müasir dünyamızda təhsil insan, bilik, təcrübə, innovasiya, iqtisadiyyat, texnologiya, mədəniyyətin trans-sərhəd mübadiləsində vasitəçi rolunu oynayır. Bəşəriyyət epidemiyalar, terrorizm, dövlət suverenliyinin

böhranı, yoxsulluq həddində yaşayan bir milyard insan, ekoloji fəlakətlər və iqlim dəyişikliyi kimi global problemlərlə üzləşir.

Son iyirmi ildə bilik cəmiyyəti ideyası haqqında çoxlu müzakirələr aparılıb. Bu postindustrial konsepsiyaya görə, bilik dövlətlərin sosial-mədəni inkişafının və iqtisadi yüksəlişinin mühərriki. Biliyə vurğu müasir dünyada təhsilin (ibtidai və orta məktəbdən ali təhsilə qədər) oynadığı mühüm rola işarə edir. “Onu da deyək ki, bilik təkcə yük parametrlərində “boğça” deyil. İnternet sayəsində bilik qazananda elm adamı, gənc jurnalist və tələbə həm də bu biliyi dinləyən narrativləri, konsepləri mənimsəyir” [3, s.119].

Müasir diplomatiyanın dəyişən dünyasında ali təhsil həlledici rol oynayır və bu problemlərin həllinə böyük töhfə verə bilər. Böyük elmi əməkdaşlıq və akademik mobillilik ənənəsi elmi tədqiqat və siyasi şəbəkələrdə, beynəlxalq təhsil mərkəzlərində, birgə proqramlarda, global və ikimillətli universitetlərdəki yeniliklərlə tamamlanır. Bütün bunlar ölkələr və regionlar arasında beynəlxalq əlaqələrin möhkəmlənməsinə böyük töhfə verməlidir, çünki söhbət elm sahəsində istehsal, yayılmasından, bilik mübadiləsindən, bir sözlə, diplomatiyadan gedir.

Avropa və dünya təhsil sistemlərinə integrasiya və dünya səviyyəli mütəxəssislərin hazırlanması istəyi universitetlərin beynəlxalq əlaqələrin qurulması, təhsil və elmi-tədqiqat işi, mədəniyyət sahəsində xarici tərəfdaşlarla çoxşaxəli əməkdaşlığın təşkili və inkişafı üçün göstərdiyi səyləri müəyyən edir. Müasir təhsil vasitəsi ilə hər bir insanın mədəniyyətin qloballaşması problemini dərk etməsi müxtəlif mədəniyyətlərin eyni vaxtda bir zaman və mənəvi məkanda yaşamasına imkan verəcək, etno-milli qarşıdurmaların, stereotiplərin və dini qərəzlərin yaranmasının qarşısını alacaq, mədəniyyətin inkişafı prosesini gücləndirəcək və təmin edəcəkdir.

Beynəlxalq təhsil almış insan üçün bütün mədəniyyətlər dünya mədəniyyətinin təzahürü və ifadəsi kimi önəmlidir. Bu o deməkdir ki, beynəlmiləl təhsil insanın multikultural tərbiyəsidir. O, insanın hadisələri başqa insanın, başqa mədəniyyətin, başqa sosial-iqtisadi formasıyanın prizmasından qiymətləndirmək bacarığını inkişaf etdirir. Ona görə də beynəlxalq təhsil XXI əsrin yeni nəslinin mütəxəssisinin ümumi hazırlığının tərkib hissəsinə çevrilməlidir [8, s.5].

Beynəlxalq əməkdaşlığın universitetin təhsil mühitinin inkişafına təsirinin əsas göstəricisi kimi başa düşülən “mütəxəssislərin beynəlxalq təhsili” konsepsiyası ilə xarakterizə oluna bilən mütəxəssisin peşə hazırlığının yeni keyfiyyətidir. Nüfuzlu reytinglərə əsasən, universitetlər arasında ən yüksək yerləri ABŞ və Böyük Britaniya universitetləri tutur. Ən adi xarici universitetdə təhsil almaq tələbələrə nəinki seçdikləri ixtisas üzrə bakalavr dərəcəsi almaq imkanı verir, həm də gənclərə öz həyat təcrübələrini əhəmiyyətli dərəcədə zənginləşdirmək, dünyanın hər yerindən dostlar qazanmaq, mədəniyyət və mədəniyyətlə tanış olmaq imkanı verir.

Beynəlxalq təhsil əməkdaşlığının indiki inkişafı mərhələsində dövlətlər regional müqavilə formasına üstünlük verirlər, universal tənzimləmə isə hələ hərtərəfli xarakter daşımır. Təhsil sahəsində integrasiya fəaliyyəti yalnız regional və subregional səviyyədə həyata keçirilir. Problemlərin bəziləri (vahid təhsil məkanının yaradılması, təhsil haqqında sənədlərin tanınması və s.) yalnız regional səviyyədə ən səmərəli şəkildə həll olunur. Təhsil üzrə sazişlərin həyata keçirilməsinin özəlliyi ondan ibarətdir ki, universal və regional səviyyələrdə belə icra beynəlxalq təşkilatların mexanizmindən istifadə etməklə həyata keçirilir və birgə qurumların yaradılması ikitərəfli səviyyə üçün xarakterikdir.

Təhsil sahəsində əməkdaşlığın universal səviyyədə həyata keçirilməsində beynəlxalq təşkilatların tövsiyə xarakterli aktları üstünlük təşkil edir, beynəlxalq müqavilələr isə azdır və əsasən təhsil hüququnun qorunmasına və ayrı-seçkiliyin qarşısının alınmasına həsr olunub. Bu onunla izah olunur ki, beynəlxalq təşkilatlar əməkdaşlıq prosesində təhsil sahəsinin problem və ehtiyaclarına dövlətlərarası sazişlərin uzun müddət işlənməsindən daha çox müvafiq tövsiyələrin qəbulu yolu ilə cavab verirlər.

Cəmiyyətin nəzarəti altında milli və dünya mədəniyyətinin dəyərlərinin mənimsənilməsi prosesində şəxsiyyətin inkişafı üçün xarici və daxili şəraitin formalaşdığı insan həyatının xüsusi sahəsi kimi başa düşülməlidir. Qlobal təhsil integrasiya meyillərinin güclənməsi, ümumi beynəlmiləlləşmə və qloballaşma prosesləri ilə bağlı elmi-texniki inqilabın indiki dövrünün daha bir məhsuludur. Onun əsas məqsədləri isə bunlardır:

Heydər Əliyev və mədəniyyət siyasəti

- 1) dünyanın bir-birinə zidd qruplara bölünməsinə, həmçinin sosial, milli və digər ziddiyyətləri aradan qaldırmaq;
- 2) insanla təbiət arasında ekoloji fəlakət təhlükəsi yaradan münaqişə;
- 3) insan aqlının və ruhunun ayrılması.

Başqa sözlə, global təhsilin əsas ideyası öz vətəninə və ümumən dünyanın taleyi üçün yüksək məsuliyyət hiss edən azad və geniş düşüncəli şəxsiyyətin formalaşdırılması ideyasıdır.

Hazırda global təhsil prosesində 1 milyarddan çox məktəbəqədər və məktəb yaşlı uşaq, ali təhsil müəssisələrinin və orta ixtisas təhsili müəssisələrinin tələbələri, 60 milyona yaxın müəllim, təhsil işçisi və universitet professoru, o cümlədən on milyonlarla yardımçı və xidmət personalı iştirak edir. İnsan fəaliyyətinin bütün məlum sahələri arasında yalnız kənd təsərrüfatı məşğul olanların sayına görə təhsillə rəqabət apara bilər [14].

Azərbaycanda “Təhsil haqqında” Qanuna əsasən hazırlanıb və formal təhsilin təşkili məsələlərini tənzimləyir [12]. Bu qanuna görə, formal təhsil dövlət təhsil sənədinin verilməsi ilə başa çatan təhsil formasıdır. Ümumi təhsil, ilk peşə-ixtisas təhsili, orta ixtisas təhsili, ali təhsil, yenidənəhazırlanma təhsili, təkrar ali və ya orta ixtisas təhsili dövlət təhsil sənədinin verilməsi ilə başa çatdığı üçün formal təhsil hesab edilir.

Formal təhsil qanunvericiliklə müəyyən edilmiş əyani, qiyabi, distant (məsafədən), sərbəst (eksternat) təhsiləlmə formaları vasitəsilə həyata keçirilir. Ümumi təhsil pilləsində qanunvericiliyə uyğun təşkil edilən şagirdlərin evdə təhsili və fərdi təhsili də formal təhsil hesab edilir [13].

Qloballaşmanın və təhsilin dərk edilməsində mədəni və siyasi-iqtisadi mülahizələrin həlledici əhəmiyyəti qaldığına görə, qloballaşmanı təkcə homojenlik və ya təzyiqçi yuxarıdan-aşağı xüsusiyyətlər kimi deyil, həm də qloballaşmanın mürəkkəb və dinamik yerli və global kəsişmələri kimi başa düşmək üçün mövqelilik və tədqiqat etikası və refleksivlik mühüm tədqiqat problemləri olaraq qalır [6, s.18-19].

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, xaricdə təhsil almaq ənənəsi hələ Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründən başlamışdır. Mənbələrdən aldığımız bilgiyə görə, münəvverlər heyətinin diqqətlə seçdiyi tələbələrə 49 nəfərini Almanyanın, 27 nəfərini Fransanın, 4 nəfərini İtaliyanın, 1 nəfərini İngiltərənin, 6 nəfərini isə Türkiyənin müxtəlif ali məktəblərinə göndərilmələri barədə rəsmi sənəd verilmişdi. Qalan 13 nəfər isə Rusiyaya göndərilməli idi. Rusiyada vətəndaş müharibəsi ilə əlaqədar yaranmış şəraitə görə oraya tələbə göndərmək mümkün olmamışdır. Təəssüflər olsun ki, faktiki bu tələbələrə neçə nəfərinin hansı ölkəyə, neçəsinin ali təhsilini başa vurduğu, kimlərin vətənə döndüyü, kimlərin mühacirətdə qaldığı, kimlərin nə vaxt dünyasını dəyişdiyi və hazırda onlardan neçə nəfərin salamat qaldığı barədə ortalıqda bizə dəqiq məlumat verən bir mənbə, tədqiqat işi yoxdur [5, s.11].

Sövetlər dövründə Azərbaycanın əldə etdiyi mühüm tarixi nailiyyətlərdən biri də xalqın uzaq gələcəyini nəzərdə tutan milli kadr potensialının, o cümlədən nadir ixtisaslar üzrə mütəxəssis kontingentinin yaradılmasıdır. Bu məqsədi uğurla həyata keçirmək üçün Heydər Əliyev hər il azərbaycanlı gənclərin təhsil almaq üçün böyük qruplarla keçmiş SSRİ-nin nüfuzlu ali məktəblərinə göndərilməsi ənənəsinin əsasını qoymuşdur. O dövrdə SSRİ-nin 170 qabaqcıl ali təhsil ocağına 15 minə yaxın azərbaycanlı göndərilmiş, hər il xaricə 800 tələbə yola salınmışdır. 1993-cü ilin iyununda Bakıya qayıdan ümummilli liderin xüsusi diqqət yetirdiyi məsələlərdən biri təhsil sisteminin yaxşılaşdırılması ilə bağlı idi. Buna görə də ulu öndər təhsilin milli tərəqqinin gerçək amilinə çevrilməsi üçün geniş islahatlar proqramının hazırlanaraq reallaşdırılması vəzifəsini qarşıya qoydu. 1998-ci ilin martında “Azərbaycan Respublikasında təhsil sahəsində islahatlar üzrə dövlət komissiyasının yaradılması haqqında” sərəncamı imzalaması isə bu sahədə təkmil qanunverici bazanın formalaşdırılması, təhsil konsepsiyasının hüquqi əsaslarının yaradılması məqsədindən irəli gəlmişdi. Çox qısa müddətdə komissiyanın hazırladığı “Azərbaycan Respublikasının təhsil sahəsində islahat proqramı” geniş müzakirələrdən sonra 1999-cu ilin iyununda imzalanaraq qüvvəyə minmişdi. Həmin proqram ölkəmizdə təhsil sisteminin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması ilə yanaşı, milli təhsil ənənələrinə sadıq qalmasını da təmin etdi [Əliyev M. Xalq qəzeti].

Heydər Əliyev və mədəniyyət siyasəti

Xarici ölkələrin ali təhsil müəssisələrində dövlət xətti ilə təhsil alan Azərbaycan vətəndaşlarının sayı 2021-2022-ci tədris ili üçün 717 nəfər, o cümlədən Macarıstanda 370 nəfər, Türkiyədə 300 nəfər, Rusiyada 213 nəfər təşkil etmişdir. Dövlət və qeyri-dövlət ali təhsil müəssisələrində bakalavr və magistr səviyyəsində təhsil alan xarici vətəndaşların sayı isə Türkiyədən 2433 nəfər, İrandan 1038 nəfər, Rusiyadan 475 nəfər, Gürcüstandan 440 nəfər və s. qeydə alınmışdır [11].

Qloballaşmaya və təhsilə yönəlmiş tədqiqatlar geniş spektrli yanaşma və metodlardan, mövzulardan və istiqamətlərdən, eləcə də müxtəlif nəzəri perspektivlərdən və normativ fərziyyələrdən istifadə edir. Qloballaşma dövrünün xronoloji çərçivəyə salınması baxımından onun əsas xüsusiyyətləri mədəni, siyasi-iqtisadi və texnoloji baxışlardan nədən ibarətdir. Bu gün ölkəmizin qarşısında daha yüksək inkişaf səviyyəsinə nail olmaq vəzifəsi durur. Bunun üçün mühüm məsələlərdən biri digər sahələrlə bərabər elm və təhsilin inkişafıdır. Əsas ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən yaradılmış və prezident İlham Əliyev tərəfindən yeni nəfəs gətirilərək uğurla həyata keçirilən müstəqil Azərbaycanın dövlət siyasətinin kökündə elmi prinsiplər öz əksini tapmışdır. Son zamanlar Azərbaycan elm və təhsilində köklü islahatlar aparılmaqdadır.

Ədəbiyyat siyahısı:

1. Əliyev M. Heydər Əliyev elm, təhsil və mədəniyyətin himayədarı idi. Xalq qəzeti. – 2010. – 16 may. – s.4.
2. Hacıxanlı X. Azərbaycan “qara qızıl”ı insan kapitalına çevirə bilmişdir. Xalq qəzeti. 16 sentyabr 2020.
3. Sofiyev X. Kürəşəl proseslərin transformasiyaları. “Azərbaycan Arxeologiyası və Etnoqrafiyası” jurnalı. AMEA, Arxeologiya və Etnoqrafiya institutu. “Nafta-Press” nəşriyyatı. Bakı-2017 № 2, s.127-133, 2017, 172 səh.
4. Sofiyev X. Qloballaşma paradigmasının törətdiyi yanaşmalar. s.23-29 “Mədəniyyət dünyası” elmi-nəzəri məcmuə. XXXIV buraxılış. ADMİU-nun mətbəəsi. Bakı-2017, Bakı, 2017, 248 səh.
5. Teyyub Qurban. Yüz tələbə – yüz tale. Bakı, Şur, 2018, 256 səh.
6. ByLiz Jackson. Globalisation and education. Questioning Allegiance. Edition 1st Edition. First Published-2019.
7. Кондратюк Анна Владимировна. Международно-правовое регулирование сотрудничества государств в сфере образования. Санкт-Петербург 2007, 195 с.
8. Полищук Игорь Григорьевич. Международное сотрудничество как фактор развития образовательной среды педагогического университета. Санкт-Петербург 2007, 112 с.
9. Рябинина А.М. Экспорт образовательных услуг на мировом рынке образования. Государственное управление. Электронный вестник. Выпуск № 85. Апрель 2021 г. 236-261 с.
10. Шевцов Т. И. Формы организации международного образования в условиях глобализации. Москва 2010, 153 с.
11. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatı. <https://stat.gov.az/>
12. “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu. <https://e-qanun.az/framework/18343> 19 iyun 2009-cu il
13. Formal təhsilin təşkili qaydaları. <https://edu.gov.az/az/esas-senedler/2302> 6 avqust 2010
14. Қазіргі әлемдегі білімнің жаһандануы. Жаһандану және білім. kerchtt.ru.

ORGANIZATION OF INTERNATIONAL EDUCATION IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION

Summary: In this article, the rules of organizing international education in the conditions of globalization and the history of the development of international education in our country are reflected. The specificity of the current stage of development of the society is that today the reality of managing the world economy has developed and global institutions have emerged. In the process of discussing the problems of globalization, leading conceptual approaches have been formed in the consideration of this phenomenon: in the first approach, globalization is associated with the imperialism of Western values, in the second, globalization is analyzed as a transition from modernization to postmodernization. Global education is another product of the current era of scientific and technical revolution related to the strengthening of integration trends, general internationalization and globalization processes.

Key words: globalization problems, international education, educational development, educational institutions, international accreditation, study abroad.